Vallentuna kommun
kommun@vallentuna.se

Uppföljningsbeslut

efter kvalitetsgranskning av ämnet slöjd i grundskolans högstadium vid Bällstabergsskolan i Vallentuna kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium vid Bällstabergsskolan. Granskningen genomfördes under våren 2026.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen tre utvecklingsområden som angetts i beslut den 24 april 2026.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Bällstabergsskolan senast den 28 oktober 2026 skulle redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Vallentuna kommun har inkommit med en sådan redovisning den 27 oktober 2026.

Beslut efter uppföljning

Skolinspektionen bedömer redovisade åtgärder på följande sätt:

Skolans arbete med att ge eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus

- Variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Skolans arbete med att ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om materials egenskaper.

Huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Skolans arbete med att se till att slöjdämnet omfattas av ett jämställdhetsperspektiv

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen tar ansvar för ett fortsatt utvecklingsarbete. Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Motivering

Skolans arbete med att ge eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus

Utvecklingsområde 1

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Av huvudmannens redovisning framgår att lärarna varierar arbetsformerna i undervisningen så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande. Enligt redovisningen har undervisningen utvecklats så att eleverna numera arbetar i planerade par- och gruppaktiviteter. Lärarna organiserar gemensamma moment där eleverna diskuterar idéer, prövar och jämför olika lösningar, ger kamratrespons och tar del av varandras erfarenheter. Huvudmannen bedömer att åtgärderna har bidragit till att eleverna i större utsträckning arbetar tillsammans i planerade undervisningsmoment där gemensamt lärande får en tydligare plats vid sidan av det individuella arbetet. Huvudmannen uppger att arbetssätten prövas och utvecklas fortfarande för att bli en återkommande och naturlig del av undervisningen. Enligt huvudmannen är det för tidigt att bedöma effekterna av de förändrade arbetsformerna på elevernas lärande. På längre sikt förväntas att åtgärderna ska bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att samarbeta, kommunicera om arbetsprocesser och använda varandras erfarenheter för att utveckla det egna arbetet. Ytterligare åtgärder som planeras är att lärarna kommer att fortsätta utveckla strukturerade samarbetsformer med fokus på återkoppling, diskussioner om material- och metodval samt gemensam reflektion. Arbetet kommer integreras i implementeringen av de nya kursplanerna för att stärka elevernas möjligheter till gemensamt lärande och följas upp genom observationer, elevutvärderingar och kollegiala samtal.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Skolans arbete med att ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling

Utvecklingsområde 2

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om materials egenskaper.

Av huvudmannens redovisning framgår att skolan har påbörjat ett utvecklingsarbete med att ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika materials egenskaper utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Enligt redovisningen omfattar åtgärderna båda materialinriktningarna, men med ett särskilt fokus på att utveckla undervisningen i materialinriktningen trä och metall. Undervisningen har utvecklats genom tydliga terminsplaneringar som skapar progression i elevernas kunskaper om material, hållbarhet och miljöpåverkan. Materialens hela livscykel har fått större utrymme och planeringarna har kompletterats med olika inslag som fördjupar elevernas förståelse för materialens egenskaper och påverkan på miljön. Av redovisningen framgår att eleverna genomför strukturerade undersökningar av olika material inom båda materialinriktningarna för att utveckla förståelse för materialens egenskaper och användningsområden. I arbetsprocessen får eleverna analysera och motivera sina materialval utifrån funktion och hållbarhet samt jämföra olika alternativ. Huvudmannen bedömer att kvaliteten på undervisningen har främst förbättrats genom att materialkunskap och hållbar utveckling har fått en mer framträdande plats i termins- och lektionsplaneringarna. Eleverna ges fler möjligheter att undersöka material och samtala om hur olika egenskaper påverkar valen i slöjdprocessen. Materialvalen kopplas tydligare till föremålens funktion, kvalitet och hållbarhet. Huvudmannen uppger att det fortfarande är för tidigt att fullt ut bedöma effekterna av arbetet, men genom elevernas reflektioner och praktiska arbeten följer lärarna kontinuerligt hur elevernas förståelse utvecklas. På längre sikt förväntar sig huvudmannen att eleverna utvecklar en fördjupad förståelse för olika materials egenskaper, ursprung och miljöpåverkan. Ytterligare åtgärder som planeras är att stärka samverkan mellan ämnet slöjd och de naturorienterande- och samhällsorienterande ämnena för att ge eleverna en mer sammanhållen förståelse av materialens egenskaper, framställning och miljöpåverkan ur flera olika perspektiv. Enligt huvudmannen kommer det skapa bättre förutsättningar för att fördjupa elevernas kunskaper och se samband mellan olika ämnen. Skolledningen kommer att följa upp hur materialkunskapen synliggörs i undervisningen och hur eleverna ges möjlighet att utveckla och visa sina

kunskaper. Arbetet följs upp inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats. Skolinspektionen förutsätter att arbetet fortsätter.

Skolans arbete med att se till att slöjdämnet omfattas av ett jämställdhetsperspektiv

Utvecklingsområde 3

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Av huvudmannens redovisning framgår att eleverna återkommande får reflektera över och diskutera olika frågor kring jämställdhet samt utmanas i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt. Enligt redovisningen har lärarna i ämnet slöjd utvecklat undervisningen genom att tydligare integrera frågor om könsnormer, hantverkstraditioner och föreställningar om kvinnligt och manligt i termins- och lektionsplaneringarna. Genom lärarledda samtal, reflektionsövningar och diskussioner synliggörs och utmanas normer kopplade till material, tekniker, färg och form. Eleverna får stöd i sitt idé- och planeringsarbete för att våga pröva olika material och metoder, samtidigt som planerade undervisningsmoment ger dem möjlighet att utveckla kunskaper inom flera materialområden och tekniker. Arbetet har även förstärkts genom att lärarna har kollegiala samtal om språkbruk, bemötande och förväntningar på eleverna. Enligt huvudmannen framgår jämställdhetsperspektivet tydligare av undervisningens planeringar och lärarna har utvecklat konkreta arbetssätt för att lyfta frågor om könsnormer tillsammans med eleverna. Arbetet kommer följas upp för att se att arbetssätten blir en naturlig del av undervisningens innehåll och genomförande samt för att bedöma om elevernas föreställningar eller faktiska val har förändrats över tid. På längre sikt förväntas undervisningen bidra till att eleverna utvecklar en ökad medvetenhet om hur könsnormer kan påverka människors val och möjligheter. Åtgärderna förväntas bidra till att eleverna ska känna sig trygga i att pröva olika material, verktyg och tekniker utifrån sina egna idéer och intressen, utan att begränsas av traditionella föreställningar om kvinnligt och manligt. Ytterligare åtgärder som planeras är att lärarna

fortsätter utveckla undervisningens normkritiska arbete genom samtal, reflektion och ett bredare urval av inspirationsmaterial och förebilder. Arbetet kommer att följas upp genom elevutvärderingar, kollegialt lärande och skolledningens uppföljning.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna-Carin Kostic

Beslutsfattare
Signerat av: Anna-Carin Kostic

X Sevi Karoussi

Föredragande
Signerat av: Sevi Karoussi

Bilaga 1: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.[1]

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.[2] Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.[3]

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.[4]

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.[5]

---

[1] 26 kap. 20 § skollagen.
[2] 1 kap. 4 § skollagen.
[3] 1 kap. 5 § skollagen.
[4] 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.
[5] Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.[6] I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.[7]

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.[8]

---

[6] 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).
[7] Lgr22, 2.2 Kunskaper.
[8] Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.[9]

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.[10]

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.[11]

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina

[9] Ibid.
[10] Lgr22, 2.2 Kunskaper.
[11] Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

> intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.[12]

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.[13]

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.[14]

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.[15] Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.[16] På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.[17]

---

[12] Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.
[13] Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.
[14] Lgr22, 2.1 Normer och värden.
[15] 2 kap. 9 § skollagen.
[16] 2 kap. 10 § skollagen.
[17] Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.[18]

[18] Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.